

strijskih podjetij ali drugih zasebnikov, prepuščena je le tem udeležencem.

§ 3. Za zgradbo, vzdrževanje in upravo dovoznih cest, ima skrbeti s smislu določil, veljavnih za okrajne ceste, oni cestni odbor, v čigar okraju leži dotična cesta. Sploh se uporabijo določila zakonov, ki so veljavni za zgradbo in za vzdrževanje javnih neeraričnih cest, tudi za dovozne ceste k železnicam, v kolikor ni drugače določeno s pričujočim zakonom ali v kolikor iz posebnih prometnih okoliščin ne odloči druga deželna politična oblast sporazumno z deželnim odborom.

§ 4. Ob zgradbi novih železnic, novih kolodvorov ali železniških postaj, skrbeti ima politična obhodna komisija, v katero je poklicati odposlanca deželnega odbora, zastopnike dotičnih cestnih odborov in občin, kakor tudi druge udeležence, da se dožene sporazumljenje glede smeri, dolgosti, širokosti in drugih gradbenih okoliščin železniške dovozne ceste; ako ne pride do sporazumljenja, razsodi vlada sporazumno z deželnim odborom.

Kmetijstvo.

Nevarnost nevihte.

Posestnik je v svojem življenju vedno izpostavljen nevarnosti, ki mu — v poletnem času seveda — preti od nevihte, tako, da je nevihta največji elementarni sovražnik kmetov. Koliko škode naredi kmetu jedna sama nevihta! Polomi mu drevje, zdere mu na tla nezrelo sadje, hudourniki razderejo in uničijo pridelke na njivi in travniku, vrhu tega visi mu nad glavo strela, ki mu užge dom, pobije živino in nemalokrat tudi katerega njegovih dragih. Vse to stori nevihta kmetu in on je proti njej brez moči!

V današnjih vrsticah pa naj bode govora le o streli, katere nevarnost se vsaj deloma lahko odvrne, ako smo previdni in zavedni. S tem sovražnikom obstanka in blagostanja naj bi se seznanil bliže kmetijski gospodar.

Meseca maja ali bolje: junija, se pričnejo nevihte z gromom v polnem obsegu. Statistično je dokazano, da so v poslednjih desetih letih slučajni udarcev strele ne le se pomnožili na številu, marveč tudi na povzročeni nesrečah. Mnogi so mnenja, da je temu vzrok pomnožena vsebina elektrike v zraku, katera da je nastala vsled ogromnih množin na zemlji pokurjenega premoga.

Bodi temu kakor hoče, potrebno je jedino to, da kmetovalec preišče da li in kolika nevarnost preti njegovi posesti od strele. Strelovoda si ne more vsakdo napraviti; a napačno napravljeni strelovod privabi rajši strela tja, kamor ni potrebno. Zato naj

vsakdo premišlja, kako se vesti, da mu grom koristi, mesto, da mu škoduje.

Strela ki udari, naznani s tem, v kakem razmerju je elektrika zemlje z ono v oblakih. Ako je torej strelovod pravilno izpeljan, tedaj strela ne naredi nobene škode, gre brez škode v zemljo. V krajih, kjer strela ne dela nobene škode, je znamenje, da je zemeljska elektrika preslaba, da bi vlekla na se strela.

Nevarnost pa je ondi, ako mesta, kjer je privlačnost elektrike večja, na pr. od dežja zmočeno zidovje, v tem pogledu ne zavarujemo s tem, da bi popravili streho, skozi katero uhaja dež. V tako poslopje rado trešči in strela gre navadno po zmočenem zidu v zemljo. Ako pa je pod tako streho lahko gorljivih stvari, kakor slama, seno itd., tedaj je umevno, da nastane tudi ogenj.

Kadar zidamo svoja poslopja, treba v prvi vrsti paziti na to, da ne samo prednje in stranske stene zavarujemo proti mokroti, marveč tudi podstrešni krov, da ne uhaja mokrota v zidovje. Strehe poslopij so tembolj zavarovane proti streli, čim manj popijejo vode. Dobro žgana opeka je bolja, nego slabo žgana; streha od škrlja je bolja, nego iz opeke. Posebno dobre so strehe proti streli iz dvojne asfaltovne plošče.

Po njih hitro odteče voda in vendar jih ni treba delati zelo strmih, ker se take strehe delajo skoro vodoravno. Ako stojijo poslopja v bližini mokrotnih tal, dobro je, zasaditi v taka tla nekoliko hitro rastočih jablan v razdalji po kakih 20 metrov. Jabolčna drevesa so izvrstni strelovodi, kakor sploh vsa visoka drevesa, ker vlečejo nase strela.

Kogar zaloti nevihta na polju, naj ne beži pod visoko drevje, ker strela, ki udari v drevo, zadene lahko tudi njega. Bolje si izbrati za zavetje nizek grm ali manjše drevo. Posebno pa je bukovo drevje slab strelovod, bukvi se strela izogne, a tem rajši udari v hrast, topol, hruško itd.

Ako je več ljudi ali živalij skupaj, je naravno, da vlečejo nase strela. Zato lahko udari strela v zbrano čredo živali, pa tudi v šolo, v kateri je polno otrok, a da stene niso dosti izolirane, ravno tako v hlev, poln ovac itd. Radi tega je potrebno, da se ob času hudega grmenja ljudje iz poslopij razidejo in se tudi živino spravi iz hlevov.

Telefonske in brzojavne zveze v bližini poslopij pač ne zmanjšajo nevarnosti, marveč jo še povečajo. Te žice so pravcati strelovodi. Zato strela malokdaj udari v železniške vlake, pač pa v brzojavne drogove. Pa tudi vodovodne in plinove cevi privlačno delujejo na strela. Zato je dobro, da se vodo- in plinovodi napravljaajo kar najgloblje pod zemljo.

Naravno je, da se vsakdo več ali manj boji groma in strele, ter da v kritičnem času misli na to, ako je okoli njega vse varno, posebno pa, ako so strehe na hišah varne, da ne zamaka skozi nje, ker s tem se hitreje privabi strela.

Kdor zida, misli naj na nevarnost groma, pa bode manj nesreče. Mnogi si napravljajo tudi strelo-vode, a nikdo naj tega ne stori, ako ne s pomočjo veščaka, ki mu izbere strelovod in ga napravi. Ni vse jedno, kje se strelovod postavi, pa tudi ni pametno, da se jeden strelovod od drugega razmesti, ker tudi razdalja strelovodov vpliva na vlačnost strele. Vse to naj določi strokovnjak. Zato se pripeti, da strela beži mimo na gosto nastavljenih strelovodov, udari pa v po strelovodih popolnoma nezavarovane kraje.

Morda te vrstice pripomorejo v preprečenje po streli provzročenih nesreč.

Ob Donavi.

Mogočno rezal je parobrod „Zriny Niklos“ valove Donave, kateri so se peneč, liki bi se jezili tej predrznosti, morali podati pritisku umetne nenaravne sile. Zriny Niklos bil je v času naše dogodbe največji parobrod dunavske plovne družbe v zvezi mej Dunajem in Pasavo.

Plul je ravno proti tržiču Ašah na gorenjem Avstrijskem.

Na prehodnem mostiču je stala z obupnim obrazom gospa, ter zrla nepremično na čolnič, s katerimi so igrali valovi nedaleč prihajajočega parobroda. Sedaj in sedaj je moral velikan trčiti vanj. Toda veslalec bil je v zavesti nevarnosti in z urno roko odvrnil je čolnič toku, ravno v slučaju, ko je bila skro nevarnost neogibna. Mirno veslal je še potem nadalje, ko o parobrodu že ni bilo več duha in sluha. Ni se menil za klice matere, katera je nepremično stoječ na istem mestu klicala, naj se vrne domov.

Gospa bila je soproga bogatega trgovca Šleta in veslalec v čolniču bil jedini nje sin Josip.

Trgovec Šlet bil je najbogatejši in najveljavnejši mož v tržiču. Sprva mal trgovec, vedel si je z marljivostjo in vačnostjo pridobiti ogromno premoženje. Svojega sina Josipa posvetiti je hotel tudi trgovini. Ravno sedaj bil je doma na počitnicah. Šolal se je namreč v trgovski šoli v Lincu. Josip bil je krasen šestnajstleten mladenič, ki se je s svojim uljudnim in prikupnim vedenjem prikupil vsakomur. Imel je le edino napako, da večkrat ni slušal opominov skrbnih starišev. Toda temu bili so sami krivi, ker so ga od mladih nog uže preveč razvadili.

Minulo leto po tej dogodbi Josip bil je zopet na počitnicah, katere so bile njega zadnje. Dopršil je namreč trgovsko šolo z dobrim uspehom.

Da se malo oddahne, predno se poda v življenje, da se privadi trgovini praktično, privolil mu je oče dvamesečni dopust.

Tudi sedaj je veslal v čolniču po Donavi. Toda sedaj ni bilo veslanje, kar ga je zanimalo. Na nasprotnem bregu zanimala ga je sprehajalka tik Donave ležečega vrta. Bila je krasna, vitke rasti; zvala se je Lavra.

Lavra dovršila je ravno višjo dekliško šolo in prišla domov v podporo materi. Kot hčeri bogatega zasebnika Pretnerja, pristajala jej je večja omika, kakor drugim, vsaj tako trdila je mati. Boljša družba zbirala se je vedno tam in treba je bilo večkrat uma svitlenega meča, da se ni osramotilo mej aristokratskimi demokrati.

Čolnič našega Josipa plul je torej vsak dan ob vrtiču gori in doli. Raz Josipovega obraza bralo se je, da njega zanimanje ni navadno, da ga spremljajo globokeji čuti. In res je bilo. Kot mal deček igral se je z Lavro in že takrat vcepil se je v njega srce nek čut, neka naklonjenost do nje. Branil jo je vedno pred drugimi otroci, ako jo je kdo žalil. Dolgo časa veslal je zaman, kajti, Lavra ga kar ni hotela opaziti. Nekega dne, pa, ko zopet jadra zamišljen tik zida, prileti mu raz vrt mal šopek rudečih vrtnic. Kedo da mu jih je daril, si je lahko mislil. To ga je osrčilo. Čolnič privezati in čez zid na vrt, to bilo je delo trenutka.

Prestrašena odskočila je Lavra, ker tega ni pričakovala. Razburjen stal je pred njo Josip, kakor, da bi se ne zavedal, kje da je. Toda kmalu se osrči.

„Oprostite, gospica mojej drznosti, toda dolžnost veže me zahvaliti, se na krasnem šopku“. „Gospod Josip, vi ste jako predrzni, tega nisem pričakovala“. „Meni je bilo nemogoče vzdržati se, kajti, ako bi vi videla v mojem notranjem, potem zamogla bi soditi manj strogo“. Z velikim naporom le bilo mu je mogoče, svojemu glasu podati navadno govorico, kajti v prsih kipelo mu je in kri krožila mu je po razburjenih živcih nenavadnim tokom. Najrajše padel bi bil pred njo na kolena, ter jej zaklical: Lavra ali ne veš, kaj me je privedo semkaj? Ali ne umeješ mojega pogleda? Toda ni mu bilo moč, nekaka skrivna moč zadržavala mu je izreči teh besedij. Nekoliko časa molčala sta oba.

„Seveda“, pretrga Lavra molk, „v vašem notranjem brati, ali kaj družega, to so vaši navadni izgovori. Pomembne te besede, teko vam raz ustnic, kot navadna fraza. Mislite li gospod Josip, da sem tako lahkoverna, da bi verjela vašem zadnjem stavku. Nikakor ne, vi se jako motite“.

Jednako bridkemu meču rezale so te besede v njega srcu. Brezsrčna, kaj teptaš mojo prvo ljubezen, kaj skruniš ta sveti čut, take misli porajale so v glavi zaljubljenega mladeniča. Izraziti pa jih ni hotel, kajti prenačica ni dobra in mogoče, da za temi strogimi besedami tiči vse kaj družega, da so le maska srčnim čutilom, mislil si je Josip. In ni se motil.

„Gospica, vi ste prestroga v svoji sodbi. Te strogosti nisem pričakoval pri vas. Toda motim vas, moj poset ni vam prijeten, kakor razvidim“. Gospod Josip,